

Konsten att regera

Den nya regeringen har i rikt mått fått uppleva sanningen i det gamla ordstävets: all vår början bliver svår. Redan själva maktövertagandet med uppgiften att bygga upp en fungerande kontakt- och beslutsapparat har varit besvärlig. En trepartikoalition står ju här inför särskilda problem. Enligt trovärdiga uppgifter lär det hela nu fungera något så när friktionsfritt. Mera kan för närvarande inte rimligen begäras.

Inte heller kan man begära att den nya regeringen så snabbt skulle satt sig in i alla områden, att man överallt där det behövs kunnat ändra kursen eller rentav slagit stopp och back. Socialdemokraterna har ju setat så länge vid makten, att regeringen i otaliga sammanhang helt eller till dels ställts inför ett fait accompli: En modern samhällsmekanism är ofantligt komplicerad och trögrörlig. Därför tar det tid innan en ny politisk viljeinriktning kan komma till uttryck i konkreta och åskådliga kursändringar.

Att regeringen i huvudsak fortsatt socialdemokraternas ekonomiska politik är alltså begripligt. Likaså att högskolereformen blev som den blev, dvs i grunden präglad av den socialdemokratiska utbildningspolitikens principer under det senaste årtiondet. Vidare kan man förstå att det ännu ej varit möjligt att framträda med de krafttag inom kriminalpolitiken, som är nödvändiga för att hejda den våg av ökad brottslighet, som hotar att svämma över oss. Den har nu gjort att fängelserna inte längre fungerar som institutioner för samhällsskydd och vård utan som kriminella pesthärdar, behärskade av de professionella brottslingar, som samhället skulle skyddas mot.

Men de naturliga förklaringarna till regeringens svårigheter hindrar inte att en stillsam varning är befogad. Man kan tydligt märka tecken på en stigande otålighet hos de väljare, som i höstas ställde sig bakom regimskiftet. Än så länge är det visserligen mest fråga om ett mummel i folkdjupet. Man undrar hur länge det skall dröja innan regeringen ger klara och kraftfulla uttryck i handling för den politik, som angavs i regeringsdeklarationen. Regeringen har inte förlorat i förtroende, men den får inte dröja för länge med att motsvara sina väljares förväntningar. Här är det först och främst fråga om att demonstrera en bestämd politisk vilja.

När en regering skall göra detta måste den ju skilja på det korta och det långa perspektivet. För att taga några exempel är det självklart, att den mitt i en brinnande ekonomisk kris först måste taga landet ur dagens akuta svårigheter. Då är valet av medel inte fritt – regeringen tvingas använda de metoder som för stunden framstår som praktiska och möjliga. Men samtidigt måste en borgerlig regering demonstrera att den inte på sikt ämnar låsa fast sig vid de just nu använda metoderna. Om Sverige skall ha någon möjlighet att återvinna och sedan behålla en position som konkurrenskraftigt exportland är en konstruktiv näringspolitik nödvändig.

En sådan politik innebär att det återigen måste bli lönsamt att anstränga sig, att spara och att taga företagsrisker. Vi måste bryta ned den socialistiska politik som hotar att knäcka företagen – stora som små – genom kombinationen av skatter, sociala avgifter och lönehöjningar över produktionsresultaten. Skatt på sysselsättningen i form av ar-

betsgivaravgifter är verkligen ett besynnerligt sätt att skaffa folk arbete. I stället för att höja dessa avgifter bör de skäras ner, inte minst med tanke på exporten.

En ny inställning till nyföretagande liksom till expansion av små och medelstora företag borde också presenteras. Om det är nödvändigt att acceptera drastiska skatte- och avgiftslättnader för dessa företagskategorier för att skapa ny tillväxt får en borgerlig regering inte tveka att säga det rent ut. När konsumtionen måste bromsas är uppenbarligen en höjd moms mycket effektivare och mera förtroendegivande än en devalvering. På längre sikt framstår alltså en parallell nedskärning av arbetsgivaravgiften och en höjning av momsen som ett bättre alternativ än devalvering för att främja exporten, skapa sysselsättning och motverka en överkonsumtion. Politiskt omöjligt, svaras det. Just nu, kanske, men det är just regeringens uppgift att se till att det som är nödvändigt blir politiskt möjligt. Detta är det centrala i konsten att regera.

Vad kriminalpolitiken beträffar är snabba åtgärder nödvändiga om regeringen inte skall råka ut för svåra bakslag i opinionen. Så många människor – och ingalunda bara inom de tre regeringspartierna – har fäst stora förhoppningar vid regimskiftet. De har upplevt den förra regeringens liknöjda passivitet inför den försvagade rättssäkerheten till liv och egendom liksom dess handfallenhet inför uppbyggandet av en effektiv kriminalvård i frihet som en svår försummelse. Nu hoppas de på nya signaler och nya riktlinjer. Uteblir de kommer reaktionen att bli bitter besvikelse. Att inte uppfylla dessa förväntningar skulle starkt försvaga regeringens ställning till 1979 års val – den må sedan ha lyckats aldrig så väl på andra områden.

Hittills har dessbättre inga irreparabla misstag begåtts och än är det tid för att tänka igenom de långsiktiga initiativ, som måste komma. Ty det är ändå de, som till sist skall ge regeringen fortsatt förtroende.